ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
Червень 2026 року

Випуск № 102
Липень 2026

ІЕД

Шановні читачі!

Перед Вами черговий випуск Інформаційного бюлетеня «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні», продукт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.

Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно стану реалізації митної реформи та впровадження заходів сприяння міжнародній торгівлі в Україні. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: customs@ier.kyiv.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності **4**

Уряд затвердив Експортну стратегію України до 2030 року 4

Проєкти нормативно-правових актів **5**

До парламенту подано проєкт Митного кодексу України 5

Пропонується внести зміни до чинної редакції Митного кодексу України 6

Новини **8**

Україна перейшла на застосування NCTS Фаза 6 8

Продовжується розширення електронних сервісів та спрощення взаємодії громадян із митницею 8

Уряд затвердив Експортну стратегію України до 2030 року

Розпорядження Кабінету Міністрів України № 552 від 4 червня 2026 року «Про схвалення Експортної стратегії України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2026-2028 роках»

Схвалено Експортну стратегію України на період до 2030 року, яка визначає пріоритети розвитку українського експорту в умовах війни, післявоєнного відновлення та європейської інтеграції.

Стратегія спрямована на зміцнення стійкості економіки, розвиток виробництва продукції з високою доданою вартістю, підвищення конкурентоспроможності українських виробників на міжнародних ринках та розширення участі мікро-, малого й середнього бізнесу в зовнішній торгівлі.

Документ визначає три стратегічні цілі: збільшення виробництва конкурентоспроможної експортної продукції та покращення структури експорту; створення сприятливих умов для здійснення експортної діяльності; посилення державних інституцій та інструментів підтримки експорту.

Для досягнення цих цілей передбачено розвиток середньо- та високотехнологічного виробництва, підтримку переробної промисловості, стимулювання інвестицій в експортоорієнтовані підприємства, усунення торговельних бар'єрів, розвиток експортного фінансування, цифровізацію державних сервісів, розширення торговельно-економічної присутності України за кордоном та просування українських товарів і послуг на міжнародних ринках.

Окремий акцент зроблено на вдосконаленні державної системи підтримки експортерів, зокрема розвитку фінансових інструментів, діяльності Експортно-кредитного агентства, інформаційно-консультаційної підтримки бізнесу, модернізації логістичної інфраструктури, розвитку економічної дипломатії та просуванні бренду «Зроблено в Україні».

До 2030 року Стратегія передбачає скорочення частки сировинної продукції в експорті до 59%, збільшення співвідношення експорту товарів і послуг до ВВП до 33%, підвищення частки експорту послуг до 25% та зростання загального обсягу експорту товарів і послуг до 85 млрд доларів США.

Реалізація Стратегії відбуватиметься у два етапи. Протягом 2026 – 2028 років основну увагу буде приділено вдосконаленню нормативної бази, розвитку фінансових інструментів, усуненню торговельних бар'єрів і зміцненню інституційної спроможності. На другому етапі, у 2029 – 2030 роках, передбачено масштабування запроваджених реформ та формування комплексної системи підтримки українських експортерів.

Координацію реалізації та моніторинг виконання Стратегії здійснюватиме Мінекономіки України. Очікується, що її впровадження сприятиме диверсифікації українського експорту, збільшенню частки продукції з високою доданою вартістю та поглибленню інтеграції України в європейський економічний простір.

Джерело: https://lnk.ua/z8HMS2sll

До парламенту подано проєкт Митного кодексу України

Проєкт Митного кодексу України

Номер, дата реєстрації: 15295 від 03.06.2026

Суб'єкт права законодавчої ініціативи: Кабінет Міністрів України

Проєкт Митного кодексу України (нова редакція) розроблено з метою забезпечення його відповідності до положень актів права ЄС у митній сфері для виконання вимог до України як держави-кандидата на вступ до ЄС.

Проєкт розроблено з метою гармонізації національного митного законодавства з правом ЄС та виконання зобов'язань України як держави -кандидата на вступ до ЄС, насамперед, у межах переговорного розділу 29 «Митний союз». Його положення ґрунтуються на ключових актах права Європейського Союзу в митній сфері.

Структура проєкту Кодексу побудована відповідно до логіки законодавства ЄС. Розділи I–IX відтворюють структуру Митного кодексу Союзу на рівні розділів і глав. Розділи X та XI імплементують положення Регламенту (ЄС) № 1186/2009 та Регламенту (ЄС) № 608/2013 відповідно. Розділи XII–XV містять положення національного характеру, що регулюють переміщення товарів фізичними особами, ведення митної статистики, відповідальність за порушення митних правил та організацію діяльності митних органів. Розділи XVI–XVII включають перехідні та прикінцеві положення, необхідні для забезпечення функціонування окремих митних процедур до набуття Україною членства в Європейському Союзі, а також з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану.

Прийняття нового Митного кодексу є одним із ключових етапів виконання Україною євроінтеграційних зобов'язань у сфері митної політики, що створює нормативну основу для повноцінної імплементації acquis ЄС у митній сфері.

Водночас, реалізація положень Кодексу потребуватиме внесення комплексних змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів, що належать до суміжних переговорних розділів. Частина відповідних євроінтеграційних законів уже прийнята Верховною Радою України, але ще не набула чинності, тоді як інші перебувають на різних стадіях підготовки.

З огляду на масштаб необхідних змін, їх впровадження здійснюватиметься поетапно. Прикінцевими положеннями проєкту Кодексу передбачено, що до дня набрання ним чинності Кабінет Міністрів України має розробити та подати до Верховної Ради України проєкти законів щодо внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів, а також забезпечити прийняття необхідних нормативно-правових актів для повноцінної реалізації нового Митного кодексу.

Джерело: https://clipr.cc/R0pM6

Пропонується внести зміни до чинної редакції Митного кодексу України

Проєкт Закону України (реєстр. номер 15316 від 11 червня 2026 року) «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо врегулювання порядку здійснення окремих митних процедур

Номер, дата реєстрації: 15316 від 11.06.2026.

Суб'єкт ініціативи: Народний депутат України.

Законопроєкт не є системною реформою митного законодавства, а має точковий характер. Його метою є усунення окремих прогалин, що виникли під час практичного застосування Митного кодексу України, насамперед, у сферах:

- функціонування авторизованих економічних операторів (АЕО);
- митних складів;
- складів тимчасового зберігання;
- відповідальності за збереження товарів;
- застосування процедур спільного транзиту;
- діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику.

Більшість запропонованих змін спрямовано на приведення українських процедур у відповідність до європейської практики та усунення правової невизначеності.

Аналіз основних положень

1. Зміни щодо авторизації підприємств (ст. 19-5).

Проєкт передбачає, що підприємство не втрачає можливості отримати або зберегти авторизацію, якщо перебуває в процесі припинення лише шляхом перетворення.

2. Розширення переліку дозволених операцій на митному складі.

Одна з найбільш важливих новел.

Для алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин для електронних сигарет дозволяється пакування, перепакування, зміна упаковки, маркування, нанесення групових ідентифікаторів, повторне нанесення групових кодів після перегрупування товарів.

Це дозволить здійснювати підготовку імпортної продукції без необхідності її випуску у вільний обіг, забезпечити виконання вимог щодо електронної простежуваності, зменшити витрати імпортерів. Це особливо актуально у зв'язку із запровадженням систем цифрового маркування підакцизної продукції.

3. Порядок отримання дозволу на інші операції

Проєкт встановлює триденний строк розгляду заяв та обов'язковість письмової мотивованої відмови. Це значно покращує адміністративну процедуру. Раніше Кодекс практично не визначав строків, форми рішення, вимог до обґрунтування відмови. Запропонована редакція відповідає принципам належного адміністрування.

4. Зміни щодо відповідальності за товари

Проєкт чітко визначає осіб, відповідальних за втрату товарів та видачу товарів без дозволу митниці. Такою відповідальною особою стає утримувач митного складу, утримувач складу тимчасового зберігання, отримувач гуманітарної допомоги, утримувач об'єкта, визначеного авторизацією. У зв’язку з цими змінами усувається одна з прогалин чинного Кодексу,

через яку не завжди було зрозуміло, хто є боржником зі сплати митних платежів.

5. Заміна терміна «митний орган».

У статті 585 законопроєкт замінює поняття «митний орган» на «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, його територіальні органи».

6. Воєнний стан та критерії АЕО

Передбачено, що перевищення строків транзиту під час воєнного стану не враховується при оцінці відповідності підприємства критеріям авторизованого економічного оператора. Підприємства не нестимуть негативних наслідків через закриття пунктів пропуску, бойові дії, форс-мажор, затримки перевізників. Фактично держава визнає вплив воєнних ризиків на міжнародні перевезення.

Незважаючи на позитивні наслідки запропонованих змін, проєкт не враховує факту подання проєкту нового Митного кодексу України і потребує узгодження з ним.

Джерело: https://clipr.cc/cH9AL

Україна перейшла на застосування NCTS Фаза 6

22 червня 2026 року о 14:00 Україна успішно перейшла на застосування оновленої версії Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS) Фаза 6.

Запровадження NCTS Фаза 6 стало черговим важливим етапом у гармонізації українського митного законодавства та транзитних процедур із вимогами Європейського Союзу. Оновлена версія системи підтримує використання даних безпеки та захисту в межах процедури спільного транзиту, що відповідає сучасним вимогам європейського митного законодавства та сприяє подальшій інтеграції України в спільний митний простір ЄС.

Перехід на NCTS Фаза 6 є результатом послідовної роботи України з розвитку електронних митних сервісів відповідно до європейських стандартів. Після приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту в жовтні 2022 року вже у квітні 2024 року було впроваджено NCTS Фаза 5. Наступним логічним кроком стала підготовка та успішне впровадження NCTS Фаза 6, що забезпечує сумісність української транзитної системи з актуальними вимогами ЄС.

Розробка, тестування та модернізація програмного забезпечення здійснювалися за фінансової підтримки Програми Європейського Союзу з підтримки управління державними фінансами в Україні (EU4PFM).

Запуск NCTS Фаза 6 підтверджує спроможність України своєчасно імплементувати європейські митні стандарти та виконувати міжнародні зобов'язання в межах Конвенції про процедуру спільного транзиту, що є важливим кроком на шляху до членства в Європейському Союзі.

Джерело: https://clipr.cc/CAgP4

Продовжується розширення електронних сервісів та спрощення взаємодії громадян із митницею

Держмитслужба продовжує розширювати цифрові можливості для громадян. Відтепер фізичні особи можуть подати заяву на повернення невикористаного залишку коштів із Єдиного казначейського рахунку (ЄКР) онлайн через Особистий кабінет на порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі».

Новий електронний сервіс дає змогу оформити повернення коштів дистанційно — без особистого відвідування митниці. Подати заяву можна в кілька простих кроків у будь-який зручний час, незалежно від місця перебування.

Впровадження нового функціоналу стало логічним продовженням цифровізації митних сервісів після переходу у 2026 році на механізм здійснення митних платежів через Єдиний казначейський рахунок під час митного оформлення транспортних засобів, міжнародних поштових та експрес-відправлень. Запровадження ЄКР забезпечило єдиний підхід до проведення платежів, підвищило їхню прозорість та спростило фінансові розрахунки для громадян.

Відтепер користувачі можуть не лише здійснювати митні платежі через ЄКР, а й швидко та зручно повернути невикористаний залишок коштів за допомогою електронного сервісу, який працює цілодобово.

Для громадян, які надають перевагу традиційному способу взаємодії, зберігається можливість подати заяву на повернення коштів у паперовій формі.

Розвиток цифрових сервісів є одним із пріоритетних напрямів роботи Держмитслужби. Запровадження нових електронних послуг спрямовано на спрощення митних формальностей, скорочення часу отримання адміністративних послуг та створення максимально зручних умов взаємодії громадян і бізнесу з митними органами.

Джерело: https://clipr.cc/z95BA

“Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” є продовженням випусків Щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, який готувався Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій з 2015 року в рамках проекту “Діалог зі сприяння торгівлі”, за фінансової підтримки Європейського Союзу та співфінансування Міжнародного фонду “Відродження”, а також проекту “Підтримка громадської Ініціативи “За чесну та прозору митницю”, який реалізовувався за підтримки Європейського союзу, Міжнародного фонду “Відродження” та ATLAS Network.

Запропонований інформаційний бюлетень є продовженням попередніх і публікується в рамках діяльності Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. Публікація складається з трьох частин (за наявності відповідних матеріалів):

- нормативно-правові акти, що набрали чинності
- проекти нормативно-правових актів
- новини

Ми розуміємо, що малому та середньому бізнесу не вистачає часу на проведення аналізу нового законодавства або можливих нормативних новацій. Також, значна кількість таких актів складна для розуміння пересічної людини. “Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” покликаний привернути увагу до цікавих подій, нововведень законодавства України або запланованих змін, що стосуються сфери спрощення процедур торгівлі, зокрема міжнародної торгівлі, митних та навколомитних питань, і можуть безпосередньо впливати на суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності. Також у цих публікаціях ми будемо намагатися робити аналіз проектів нормативних актів із цієї тематики.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) - міжнародно визнаний незалежний український аналітичний центр, заснований у 1999 році.

ІЕД займається аналізом проблем економічного розвитку, міжнародної торгівлі та ділового клімату (зокрема в секторі МСП), бере участь у розробці документів політики національного та регіонального рівня.

ІЕД регулярно випускає власний макроекономічний прогноз для України та бере участь у розробці консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Команда соціологів ІЕД проводить регулярні опитування підприємств та експертів із метою оцінки ділового клімату та очікувань українського бізнесу. ІЕД успішно поєднує свою аналітичну діяльність з адвокацією змін та участю в громадському житті України. ІЕД співпрацює з центральними та місцевими органами влади, вітчизняними та закордонними аналітичними центрами, організаціями громадянського суспільства. Робота ІЕД фінансується за рахунок грантів, благодійних внесків та коштів технічної допомоги.

Застереження

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлений ІЕД і має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали щонайбільших зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. У разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

Матеріал відображає позицію авторів і не обов’язково збігається з позицією Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.